

Sygn. akt	III AUa 1192/12
------------------	------------------------

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **23 maja 2013 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Roman Skrzypek (spr.)
	Sędziowie:	SSA Barbara Gonera SSA Urszula Kocylowska
	Protokolant	st.sekr.sądowy Anna Budzińska

po rozpoznaniu w dniu **23 maja 2013 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **M. K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.**

o emeryturę - w związku ze skargą wnioskodawczyni o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Przemyślu z dnia 26 października 2009 r. sygn. akt III U 396/09

na skutek apelacji wnioskodawczyni

od wyroku **Sądu Okręgowego w Przemyślu**

z dnia **22 października 2012 r.** sygn. akt **III U 1124/12**

o d d a l a apelację.

Sygn. akt III AUa 1192/12

UZASADNIENIE

wyroku z 23 maja 2013 r.

W dniu 15.05.2013 r. do Sądu Okręgowego Przemyślu wpłynęła skarga (nadana na pocztę w dniu 14.05.2013 r.) o wznowienie postępowania zakończony wyrokiem Sądu Okręgowego Przemyślu z dnia 5.03.2009 r. sygn. III U 396/09. Wyrokiem tym Sąd Okręgowy oddalił odwołanie wnioskodawczyni M. K. od decyzji ZUS Oddziału w R. z dnia 5 marca 2009 r., nr (...), odmawiającej prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu opieki nad dzieckiem, wymagającym stałej opieki.

Skarżąca powołała się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 28 lutego 2012 roku, sygn. akt K 5/11, opublikowany w Dzienniku Ustaw z 8 marca 2012 r. poz. 251, stwierdzający niezgodność z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i domagała się przywrócenia jej prawa do emerytury z tytułu opieki nad dzieckiem.

W uzasadnieniu odpowiedzi na skargę podniesiono, że w sprawie brak jest wskazywanej przez wnioskodawczynię ustawowej przesłanki wznowienia postępowania sądowego, gdyż zarówno decyzja ZUS, jak i wydany w toku jej sądowej kontroli wyrok, zostały wydane w związku z ujawnieniem nowych okoliczności wynikających z nowych dowodów, czyli na warunkach z art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), a nie w oparciu o - uznane orzeczeniem TK z dnia 28.02.2012 r. za niekonstytucyjne - przepisy art. 114 ust. 1 a tej ustawy.

Wyrokiem z dnia 22.10.2012 r. sygn. III U 1124/12 Sąd Okręgowy w Przemyślu oddalił odwołanie M. K..

W pierwszej kolejności Sąd stwierdził, że w świetle unormowania z art. 401¹ i 407 §2 kpc skarga wnioskodawczyni okazała się dopuszczalna.

Następnie Sąd dokonał oceny uprawnień skarżącej do dochodzonego świadczenia poprzez pryzmat uregulowań z art. 114 ust. 1 i ust.1 a ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.).

Sąd Okręgowy stwierdził, że tak organ rentowy, jak i Sąd w sprawie III U 396/09 dokonując weryfikacji przyznanej emerytury (EWK) kierował się przepisem ust. 1 art. 114 cyt. Ustawy. Podstawę weryfikacji uprzednio przyznanej emerytury nie stanowiła odmienna ocena dowodu, lecz okoliczności nieznanne organowi rentowemu dotyczące stanu zdrowia dziecka. W ponowionym postępowaniu organ rentowy dążył więc do ustalenia, czy te nowe okoliczności miały wpływ na zmianę dokonanych wcześniej ustaleń.

W postępowaniu odwoławczym w sprawie III U 396/09 opinią biegłej pediatry zostało potwierdzone, że stan zdrowia dziecka wnioskodawczyni nie wymagał konieczności sprawowania nad nim opieki, co zostało ustalone w oparciu o pozyskaną dokumentację lekarską z przebiegu leczenia zarówno w dacie zgłoszenia wniosku o świadczenie, jak i w dacie wydania przez organ rentowy pierwszorazowej decyzji, a następnie jej ocena przez lekarza orzecznika ZUS (którego zabrakło w postępowaniu poprzedzającym wydanie tej decyzji).

Dodatkowo Sąd podkreślił, że zarówno w dacie zgłoszenia wniosku o świadczenie, jak i w dacie nabycia prawa M. K. kontynuowała zatrudnienie, które zostało zakończone dopiero w dniu 31 października 2009 r.

Ustalając, że faktyczną podstawę ponownego ustalenia uprawnienia M. K. do świadczenia emerytalnego stanowił w istocie art. 114 ust. 1 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, który nie został zakwestionowany przez Trybunał Konstytucyjny, dlatego skargę o wznowienie postępowania należało oddalić zgodnie z art. 412 § 2 kpc.

W apelacji od powyższego wyroku skarżąca M. K. podniosła, że przed przyznaniem emerytury spełniła wszystkie warunki do jej uzyskania. ZUS przyznał jej emeryturę w sytuacji gdy od razu ją zawiesił, nie sprawdzając przesłanek powodujących zawieszenie świadczenia.

Emeryturę zawiesił nie dlatego, że dziecko nie wymagało stałej opieki, lecz ze względu na warunki życiowe. Mąż w tych latach był bezrobotnym i mimo poszukiwania pracy, nie znalazł zatrudnienia.

W ocenie wnioskodawczynie podstawą wznowienia nie były nowe dowody istniejące przed wydaniem decyzji, lecz wątpliwości związane z zaświadczeniem mówiącym o stanie zdrowia dziecka.

Zdaniem skarżącej, w świetle wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 28.02.2012 r. sygn. K 5/11, ZUS bezpodstawnie pozbawił jej prawa do prawnie nabytej emerytury.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawczynie M. K. okazała się nieuzasadniona i jako taka została oddalona.

Na wstępie należy zauważyć, że instytucja wznowienia postępowania jest nadzwyczajnym środkiem ponownego rozważenia zapadłego w sprawie orzeczenia i jak słusznie zauważył Sąd I instancji, wznowienie postępowania może nastąpić wyłącznie z powodów ściśle określonych w ustawie.

W niniejszej sprawie skarżąca, jako podstawę wznowienia postępowania wskazywała art. 114 ust. 1 a ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), tymczasem analiza akt sprawy wykazała, że podstawą wyrokowania w sprawie Sądu Okręgowego w Przemysłu sygn. III U 396/09 był ust. 1 art. 114 cyt. ustawy.

Bowiem wyrokiem tegoż Sądu z dnia 26.10.2009 r. zostało oddalone odwołanie M. K. od decyzji ZUS Oddziału w R. z 5.03.2009 r. wznowiającej postępowanie, zmieniającej decyzję z 31.08.2001 r. (przyznającej emeryturę EWK) i odmawiającej prawa do wcześniejszej emerytury. W podstawie prawnej decyzji zostały wskazane przepisy art. 114 ust. 1 i 2 ustawy emerytalno – rentowej oraz § 1 ust. 3 pkt 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 15.05.1989 r. w sprawie uprawnień do wcześniejszej emerytury pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki (Dz. U. Nr 28, poz. 149).

Należy zauważyć, że dla udowodnienia spełnienia warunku z § 1, ust.3, pkt 4 cyt. rozporządzenia, w przypadku pozyskania przez organ rentowy dokumentacji leczniczej dziecka wystąpił obowiązek zweryfikowania tej dokumentacji z przedłożonym wcześniej zaświadczeniem lekarskim określającym stan schorzeń dziecka (w niniejszej sprawie z dnia 21.08.2001 r.) i dla tej weryfikacji został przewidziany tryb z ust. 1 art. 114 ustawy emerytalno – rentowej.

Należy również mieć na względzie, że prawo do wcześniejszej emerytury dla pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki nie ma charakteru neutracalnego. W świetle przepisów rozporządzenia przesłanki uzyskania prawa do wcześniejszej emerytury: niemożność kontynuowania zatrudnienia z powodu stanu zdrowia dziecka, posiadanie wymaganego okresu zatrudnienia oraz sprawowanie osobistej opieki nad dzieckiem - muszą zachodzić kumulatywnie. Brak jednej z wymienionych przesłanek powoduje, że prawo do świadczenia nie powstaje. Ponadto jednak przesłanki te muszą występować przez cały okres pobierania świadczenia. Świadczenia z ubezpieczenia społecznego, w tym również świadczenie w postaci wcześniejszej emerytury, mają kompensować w pewnym stopniu utratę możliwości uzyskiwania przez ubezpieczonego dochodu własną pracą w razie zaistnienia określonych w prawie ubezpieczenia społecznego ryzyka. Jeśli więc możliwości takie w części lub w całości ponownie zaistnieją, prawo do świadczeń lub ich rozmiar podlegają weryfikacji. Na powyższe zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w wyroku z 3.02.2009 r. I UK 245/08 (M. P. Pr. 2009, Nr 6, s. 324 – 326).

W niniejszej sprawie już po wydaniu decyzji przez organ rentowy z 31.08.2001 roku przyznającej wnioskodawczynie od 1.08.2001 r. emeryturę z tytułu konieczności sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem - córką S. K. ur. (...) w postępowaniu przed organem rentowym, a następnie w toku postępowania sądowego zostały ujawnione nowe okoliczności dotyczące przebiegu leczenia i stanu zdrowia dziecka, istniejące przed wydaniem tej decyzji, a nieznanie organowi rentowemu, gdyż wynikające dopiero z nowych dowodów. W szczególności, uzyskana w 2009 r. dokumentacja medyczna dotycząca przebiegu leczenia S. K. nie dała podstaw do stwierdzenia, że stan zdrowia dziecka

na dzień 31.12.1998 r., jak i na datę przyznania matce emerytury z tego powodu, upośledzał w znacznym stopniu sprawność organizmu dziecka, tak aby wymagało ono stałej i osobistej opieki matki.

Tak więc za Sądem I instancji należy stwierdzić, że faktyczną podstawą ponownego ustalenia uprawnień M. K. do świadczenia emerytalnego stanowił przepis art. 114 ust. 1 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, a nie niekonstytucyjny ust. 1 a.

Sądowi Apelacyjnemu znany jest wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 15.09.2009 r. sygn. 10373/051 w sprawie Moskal przeciwko Polsce, w którym między innymi wyrażono pogląd o „nieproporcjonalnym nakładzie” w przypadku uchylenia decyzji przyznającej emeryturę w trybie art. 114 ustawy emerytalno - rentowej. W wyroku tym Trybunał wskazał na zachowanie „zasady proporcjonalności”, czy nie ulegnie ona zachwianiu w przypadku utraty nabytego prawa emerytalnego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę i te wskazania nie zostały złamane, bowiem wnioskodawczyni, mimo przyznania prawa do emerytury decyzją z 31.08.2011 r., świadczenia tego nie pobierała, było ono zawieszane ze względu na kontynuowanie zatrudnienia. Tak więc w sprawie nie wystąpił problem nie zachowania zasady proporcjonalności, bo wnioskodawczyni nie pobierała przyznanego świadczenia, utrzymywała się z pracy zarobkowej, a nie z wcześniejszej emerytury.

Mając na uwadze powyższe Sąd II instancji orzekł o oddaleniu apelacji wnioskodawczyni, a to na podstawie art. 385 kpc.